

eco activitats

Propostes de natura
i medi ambient

Lleida

Vols aprendre a identificar els ocells del nostre entorn?

9, 10 i 11 d'abril de 2010

Curs d'iniciació a l'ornitologia,
a càrrec d'Steve West, ornitòleg.

<http://sostenibilitat.paeria.cat>
infosostenible@paeria.cat ☎ 973 700 455
Regidoria de Medi Ambient i Horta.
C/ Tallada, 32. 25002 Lleida

Ajuntament de Lleida

ÍNDIX

	Pàgina
Programa del Curs	2 - 3
Introducció	4
La Classificació dels Ocells	5, 6
La Identificació dels Ocells	7
Resum Personal de la Classificació i Identificació dels Ocells	8
La Morfologia d'un Ocell	9
Activitat - Quina ploma...?	10
Els Cants: Activitats	11
Eines i Feines	12, 13
Els Hàbitats dels Ocells a Lleida	14 - 17
Ocells freqüents en la zona del pre-pirineu	18 - 19
Ocells freqüents en les zones secans	20 - 21
Ocells freqüents en les zones humides	22 - 23
Ocells freqüents en el bosc de ribera	24 - 25
Ocells freqüents en l'horta i la ciutat	26 - 27
Siluetes	28
La Conservació	23 - 31
Bibliografia d'interès	32 - 34

Programa del curs:

Professor: Steve West, Llicenciat en Ecologia i ornitòleg professional.

Dates: Divendres, 9 d'abril de 17:30 a 19:30h

Dissabte, 10 d'abril de 8 a 18 h

Diumenge, 11 d'abril de 9 a 14 h

Lloc: Divendres: Centre d'Interpretació de la Mitjana.

Dissabte: trobada a l'entrada del Parc de la Mitjana, pel barri de Pardinyes.

Diumenge: trobada al Centre d'Interpretació de la Mitjana.

Programa:

Divendres, 9 d'abril de 17:30 a 19:30h

Part teòrica que tindrà lloc al Centre d'Interpretació de la Mitjana.

- Com usar correctament la guia d'identificació d'ocells i els prismàtics?
- Aspectes més importants a tenir en compte per a la identificació d'ocells.
- Classificació dels ocells: mètodes i trucs per a identificar les espècies més complicades.

Dissabte, 10 d'abril de 8 a 18 h

Lloc de trobada: A l'entrada del Parc de la Mitjana, pel barri de Pardinyes.

Sortida a camp durant tot el dia.

Visitarem:

- Prepirineu, zona del Montsec - sud.
- Secans de Bellmunt i Balaguer.
- Estany d'Ivars i Vila-sana.

Diumenge, 11 d'abril de 9 a 14 h

Lloc de trobada: Centre d'Interpretació de la Mitjana.

- Sortida pràctica per identificar els ocells de l'horta de Lleida i del bosc de ribera de la Mitjana, identificació visual i a través del seu cant.
- Resum i conclusions finals de tot el curs.

NOTA: Els desplaçaments es realitzaran amb cotxes particulars.

Material necessari pel curs:

- Calçat i roba de camp
- Prismàtics (si en teniu)
- Guia d'ocells (si en teniu)
- Esmorzar, dinar i beguda pel dissabte

L'organització es reserva el dret de variar les rutes en cas que ho cregui convenient.

Introducció

Per molta gent, que ho miren des d'una perspectiva llunyana, l'afició de mirar ocells pot semblar una activitat inofensiva però difícil de comprendre. Com s'entén aquest ànim de perseguir a petits animalons emplomallats, si no és per caçar-los, o com a mínim, fer-los una foto?

D'altra banda, i ja dins d'aquest món, l'ornitòleg es pregunta que feia abans de conèixer aquesta dimensió tan fascinant, i si el ciutadà realment té idea del que es perd per no aproximar-se més als ocells i les altres meravelles de la natura.

Aquest curs està dirigit a persones que tenen prou curiositat per apropar-se una mica més que les altres i comprovar per elles mateixes que viure amb els ocells és una experiència molt positiva, capaç d'ensenyar-nos moltes coses, sobretot sobre el món que ens envolta.

Durant dos dies compartirem xerrades, jocs i activitats, debats i sortides a peu i amb cotxe per tal d'obrir la porta als ocells i deixar que entrin en les nostres vides. Com es podia contemplar, sinó com una experiència enriquidora, el saber escoltar, observar i donar nom a aquestes criatures que conviuen amb nosaltres a les ciutats, els camps, els boscs, els rius...? I el contacte gairebé íntim amb els seus hàbitats, sovint els espais naturals més preciosos i desconeguts pels habitants de les ciutats, no és un privilegi?

Tan sols hi ha un perill: si comences a deixar-te portar per aquest món, és possible que arribis a un punt sense retorn, on els aspectes d'una vida normal, com a la feina, els sopars, les bodes i les festes, el *shopping*, el manteniment de la casa i el cotxe, etc. es converteixen en simples molèsties que et treuen temps per seguir la teva afició de tota la vida: l'observació dels ocells!

LA CLASSIFICACIÓ DELS OCELLS

Hi ha al voltant d'unes 9.600 espècies d'ocells reconegudes en el món. Amb tanta varietat no sorprèn que hi hagi gent, com ara els biòlegs i ornitòlegs, que senten la necessitat d'imposar un cert ordre funcional i estandarditzat per facilitar el tractament de tantes espècies i comunicar-se amb una llengua universal.

És per això que els ocells estan classificats i agrupats segons la proximitat de parentesc (anteriorment utilitzant el *bon judici* basat en factors morfològics i de distribució) i ocupen la seva posició a la taula corresponent segons la suposada antiguitat de la seva família en la línia de l'evolució: és a dir que la família més primitiva apareix primer i la més recent o avançada apareix l'última. Aquest és també l'ordre en que apareixen a la guia de camp.

Per definició és un sistema útil però no infal·lible, ja que les línies divisòries entre una espècie i una altra sovint són poc clares, i els avenços de la ciència, sobretot en el camp de la investigació de l'ADN, desvelen relacions noves i desmenteixen d'altres ja existents. Deixant de banda això, és important que l'ornitòleg tingui nocions de la classificació dels ocells, i que reconegui les pautes que segueix aquesta ordenació.

Per exemple, l'àguila reial es classifica així :

CLASSE	<i>Aves</i>
ORDRE	<i>Falconiformes</i>
FAMÍLIA	<i>Falconidae</i>
GÈNERE	<i>Aquila</i>
ESPÈCIE	<i>Aquila chrysaetos</i>
SUBESPÈCIE	<i>Aquila chrysaetos chrysaetos</i>

Amb aquest exemple es veu:

- (i) que l'idioma dels noms científics és el llatí
- (ii) que el primer nom *Aquila* indica el gènere
- (iii) que el segon nom *chrysaetos* indica l'espècie
- (iv) com a mínim hi ha 2 subespècies diferents, un dels quals és el nominal *chrysaetos*

Com a introducció veurem representants dels dos grups principals :

Passeriformes i no-Passeriformes

Dins del grup ampli i molt variat dels no-passeriformes hi ha ordres molt importants o rellevants per a nosaltres com:

- *Ciconiiformes,*
- *Anseriformes,*
- *Falconiformes,*
- *Charadriiformes,*
- *Coraciiformes,*
- *Piciformes* etc.

Amb aquest primer contacte esperem posar-les al seu lloc.

IDENTIFICACIÓ DELS OCELLS

No s'arriba enlloc en l'ornitologia sense una correcta identificació de l'espècie, i això de vegades és una mica complicat, tot i que tenim molts mètodes i trucs a la nostra disposició per facilitar la tasca:

Coloració: Els diferents colors, tons i matisos, no del ocell en general, sinó de les diferents parts del cos i zones del plomatge. Per aquest fi és important conèixer la terminologia de les diferents parts del cos d'un ocell, la seva morfologia.

Mida i proporcions: Més gran que un pardal, més petit que un tord etc. i les proporcions relatives de diferents parts del cos, sobretot el bec i les potes.

La forma de volar, nedar, moure's: Si l'ocell té un vol ondulat, recte i ràpid, si es mou el cap notablement quan nedi, si salta o camina, etc.

Hàbitat: Això diu molt de la forma de vida del ocell, i potser de gran ajuda en la seva identificació. Si s'alimenta sobre l'oceà, provant en el fang d'un estuari, buscant insectes en l'escorça dels arbres, etc.

Veü: Aspecte molt important, ja que per les diferències dels cants i reclams es poden distingir un gran número d'espècies que poden ser molt difícils de separar amb altres mètodes.

Època de l'any: Una indicació sobre la probabilitat de la presència de l'espècie, ja que moltes són hivernants, estiuejants, migrants pre-nupcials etc.

Classificació i Identificació

10 punts de la xerrada:

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

7) _____

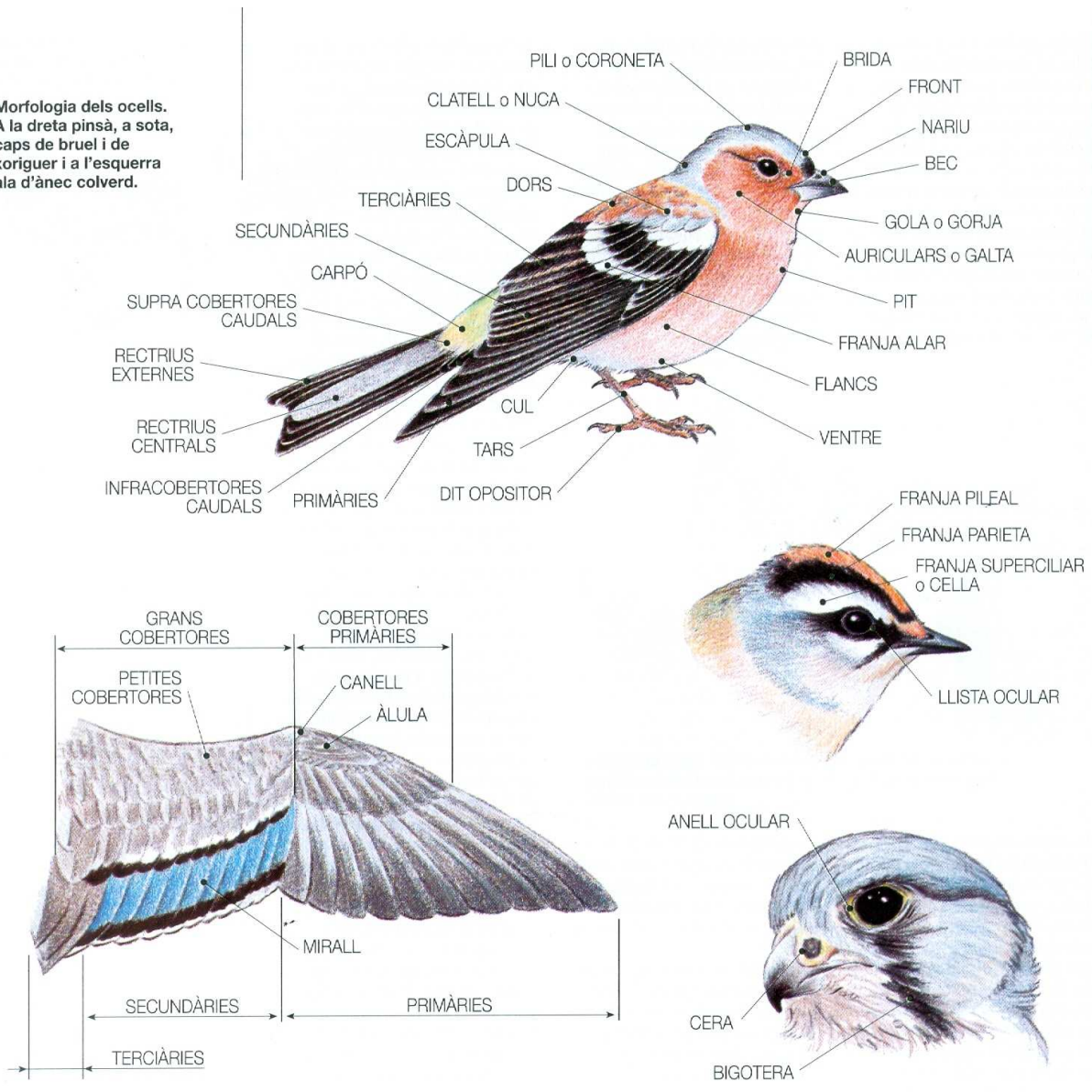
8) _____

9) _____

10) _____

La morfologia d'un ocell

Morfologia dels ocells.
A la dreta pinsà, a sota,
caps de bruel i de
xoriguer i a l'esquerra
ala d'ànec colverd.

Imatge extreta de: Els ocells de Ponent

Autor: Joan Estrada Bonell. Il·lustracions: Daniel Olivera i Aguilà

Quina Ploma triaries si...?

- 1) Haguessis de caçar durant les nits més fosques?
- 2) Volguessis mantenir contacte visual amb individus de la teva espècie en el vol ?
- 3) Haguessis de quedar-te quiet i amagat a ras de terra en un erm durant tot el dia?
- 4) Volguessis viure com un ocell colonial?
- 5) Volguessis mantenir-te calentet?
- 6) Volguessis impressionar les femelles i intimidar els mascles?
- 7) Volguessis demostrar que saps aprofitar els pigments del teu menjar per donar color a les plomes?
- 8) Volguessis fer soroll amb la cua com a part de la teva parada nupcial?
- 9) No et volguessis mullar, tot i viure a l'aigua.
- 10) Haguessis d'aprofitar al màxim la força elevadora dels corrents tèrmics?

Desempat: Que tenen d'especial les rectrius d'un picot?

Els Cants

Activitat 1: Quants cants d'ocell saps imitar?

Activitat 2: Intenta reproduir la veu de l'ocell seguint la descripció. Després relaciona el nom del ocell amb la descripció.

1) Un inconfusible <i>turluii</i>	Picot Verd
2) Un nasal <i>gang</i>	Cabusset
3) Un melòdic <i>tu-xuiin</i> o <i>ti-to-xuiin</i>	Bitxac
4) Un ràpid <i>sac-sac-sac-sac</i> , també un grinyolant <i>siek</i>	Torlit
5) Un conjunt de notes enrevessades i girigants <i>xirriligiligirrigui...</i>	Alosa Becuda
6) Un repetit <i>gu-guuu-hu, gu-hu</i>	Garsa
7) Un <i>txip, txap, txip, txap, txip,...</i> repetit de forma monòtona	Ganga
8) Un sonor <i>birrrrrrr...</i>	Mosquiter Comú
9) Un ràpid <i>cliu-cliu-cliu...</i> que recorda una rialla	Gafarró
10) Un <i>bi-txac</i> o <i>bi-txac-txac</i>	Tudó

- Posa a prova la teva parella buscant més descripcions a la guia.

Activitat 3: Intenta descriure amb paraules els cants/reclams que reproduïx la cinta.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

EINES I FEINES

Tant l'ornitòleg principiant com aquell més experimentat necessita d'unes eines bàsiques per seguir i avançar en l'observació dels ocells.

Figuren com a eines imprescindibles:

1) **PRISMÀTICS:** El seu instint de supervivència ha ensenyat als ocells a mantenir-se a una distància prudent de l'home (mira què va passar amb el Dodo per no haver après aquesta lliçó), el que serà una frustració enorme per a qualsevol ornitòleg que no vagi equipat amb els prismàtics adequats. Alhora de triar els primàtics, en què es fixa? Quin és el model més adequat segons les nostres necessitats i poder adquisitiu? Com es treu el màxim rendiment d'ells i com s'han de cuidar.

2) **GUIA DE CAMP:** Si opines que pots prescindir d'una bona guia de camp en la tasca d'identificació d'una de les més de 700 espècies que viuen o han aparegut a Europa, vas molt equivocat/da!

Fins i tot els experts els utilitzen, i pel principiant són una font d'informació (i entreteniment) quasi inesgotable: dibuixos, mapes de distribució, noms científics i comuns (sovint en vàries llengües estrangeres), texts informatius sobre cants, reclams, comportament, hàbitat, ...

Quines són les millors guies del mercat actual?

No són imprescindibles, però sí molt recomanables:

3) **LLIBRETA:** Anota les teves observacions en una llibreta de camp, t'ajuda a recordar l'any ornitològic dia per dia, t'ajuda a fer una bona descripció (o dibuix) d'una espècie desconeguda, i rellegir la col·lecció de llibretes velles i reviure els petits moments de glòria és saber gaudir.

4) **TELESCOPI:** Pels espais oberts, les zones humides, la muntanya,.. observar els ocells amb l'ajut d'un telescopi és entrar en un altre món. Els objectius zoom permeten

augment de fins a 60 x, comparant amb els 8 o 10 x dels primàtics. Quin preu tenen aquests aparells? Quines marques i models donen més de sí?

5) **TRÍPODE:** De 3 potes, és clar, però si tens un trípod que tremola com una gelatina amb una lleugera brisa marina, pot ser que tinguis una arma de defensa personal contra gossos i malefactors, però no tens un punt de suport per al teu telescopi.

6) **CINTES , VÍDEOS, LLIBRES, CDs,..** La parafernàlia que decora els despatxos, prestatges o els menjadors dels ornitòlegs dedicats.

I les feines?

Qualsevol aspirant a ornitòleg ha de ser conscient de les seves obligacions, l'aprenentatge que ha de passar i els deures que ha de fer abans de merèixer abans de merèixer els primàtics que porti.

Què hem de fer per guanyar el respecte d'altres ornitòlegs?

ELS HÀBITATS DELS OCELLS A LLEIDA

Els Secans:

Els secans de Lleida són zones planes o suaument ondulades de baixa pluviometria, dominades pel cultiu de cereals, amb camps d'ametllers, erms i guarets dispersos.

A les zones no cultivades domina la vegetació llenyosa de plantes punxegudes i aromàtiques (romer, timó, argelaga) que es manté efectivament com a comunitat de clímax degut a les influències del sòl i el pastoreig d'ovelles.

És un hàbitat obert i exposat als elements i als depredadors que, a més a més demostra un alt grau d'estacionalitat, accentuat pels usos humans: la floració primaveral i crecscuda dels cereals, la sega, la sequera estival, la llaurada dels camps a finals d'estiu etc.

Tradicionalment han estat àrees poc valorades per a la població humana i per tant han estat sotmesos a un cert abús social en forma d'abocadors il·legals, pistes de motocross, sobrepastoreig, i infraestructures incontrolades, tot i que l'absència o disminució de pesticides sobre grans sectors actua com a fet compensador, ajudant la producció d'insectes herbívors, el qual dona de menjar a molts ocells.

Els ocells que viuen en aquests indrets són autèntics especialistes, molts dels quals no es troben en cap altre ambient a Catalunya.

Els nidificants han de poder resistir les condicions climàtiques extremes de calor i sequera, i evitar atreure l'atenció de possibles depredadors mitjançant el camuflatge i comportament. Aquests factors resulten en una ornitofauna tan interessant com escassa actualment: *Ganga*, *Xurra*, *Sisó*, *Cucut Reial*, *Alosa Becuda*, *Terrerola Rogenca* *Terrerola Vulgar*, *Xoriguer Petit* i *Trenca* - gairebé totes són espècies protegides que desapareixerien de Catalunya sense els secans. Per tant, la transformació irresponsable de les seves últimes zones en terres de regadiu significaria la seva mort, i no s'ha de permetre.

El Bosc de Ribera:

El bosc de ribera, aquella zona arbrada inundable que creix al costat dels rius principals, es caracteritza per la seva baixa riquesa en espècies, tant com d'arbres (àlbers, xops, verns i salzes són els dominants) com d'espècies del sotabosc (esbarzers i herbes), però malgrat això és un hàbitat molt valuós per una gran varietat d'ocells que en ell troben una zona de refugi, descans, alimentació o nidificació.

La varietat en l'estructura de la vegetació, la presència de zones (semi)humides, l'absència de pesticides i l'efecte ecotó (la zona de contacte entre ambients diferents) serveixen per augmentar sensiblement el nombre d'espècies d'ocells que poden aprofitar algun dels hàbitats que ofereix.

Així trobem espècies lligades a les zones humides com la *Polla d'Aigua*, el *Corriol Petit*, el *Martinet de Nit* en la mateixa zona on hi ha ocells arborícoles com l'*Oriol*, el *Teixidor*, el *Colltort* i del sotabosc com el *Cargolet*, i el *Pit-roig*.

La Mitjana de Lleida és un exemple d'aquest ambient, i tot i la pressió d'oci que pateix per part de la població de la ciutat està en un bon estat de conservació. Malgrat això hi ha altres zones amb interessants boscs de ribera que manquen totalment d'alguna forma de protecció, i per tant han de patir les conseqüències en forma d'extracció de graves, abocament de runes i residus, caça, contaminació directa de les aigües, canalització, etc.

Les Zones Humides Artificials:

En anys normals totes les zones humides no riberenques a Lleida són artificials, és a dir creades per l'home, siguin pantans, basses de reg o aigua potable, arrossars, canals o sèquies de transport d'aquest or líquid. Tot i ser artificials, si són aprofitats de forma més o menys estable sense grans fluctuacions irregulars, poden ser molt productius i presentar un hàbitat favorable que permet l'establiment d'una sèrie d'ocells que d'altra forma difícilment trobarien un ambient adequat per a les seves necessitats.

Un dels aspectes més importants és la profunditat de l'aigua i el disseny dels marges; la qual cosa incideix molt sobre el tipus i l'estructura de la vegetació, la

quantitat de fang exposat i la productivitat del sistema. El fang exposat és zona d'alimentació per gran nombre de limícoles migratoris, hivernants i alguns nidificants : les *Camesllargues*, el *Batallaire*, els *Corriols*, la *Xivitona* etc., mentre els ànecs de superfície com el *Cullerot* i el *Xarxet* necessiten aigua poca profunda per alimentar-se. Si hi ha un bon cinyell de canyís poden establir-se ocells com l'*Arpella Vulgar*, el *Repicatalons*, el *Balquer* i el *Rascló*, i moltes altres espècies aprofitarien per ajocar-se. Grups d'arbres aïllats i illots s'afegeixen a l'interès i creen refugis i llocs de nidificació per algunes espècies.

Inevitablement aquests indrets pateixen un conflicte d'usos i abusos que no concorden amb les bones pràctiques requerides per conservar o augmentar els seus valors naturals: contaminació, abocaments, molèsties provocades per l'oci, deriva de pesticides, plombisme, caça excessiva o fins i tot furtiva, manca de gestió, mal disseny, etc. Ara les mirades estan fixades en el nou Estany d'Ivars, amb l'esperança de que en la seva creació i gestió s'aplicaran criteris realment vàlids i sostenibles des d'una perspectiva medi ambiental.

Els Cultius de Regadiu:

En general les zones de regadiu estan cobertes de monocultius intensius poc interessants des de la perspectiva del naturalista: l'ús de pesticides, la poca varietat d'espècies i estructura de la vegetació, l'estacionalitat exagerada; tots són factors que contribueixen a minvar la varietat d'espècies que hi poden viure. Tot i la possibilitat d'abundància d'aliment en moments molt específics, p.ex. durant la sembra i l'època post-collita, molt pocs ocells són fidels a aquesta classe d'hàbitat: com a nidificants podem trobar la *Guatlla* i el *Cruixidell* als camps de cereal o alfals, i el *Gafarrò*, la *Garsa* i la *Cadenera* als fruiterars.

Les Zones Urbanes:

Alguns ocells ens fan reobrir el debat sobre on es viu millor: a la ciutat o al camp? Malgrat la contaminació atmosfèrica i acústica i la presència *en masse* de persones, gats, gossos i rates, sembla ser que algunes espècies estan com a casa a la ciutat. Potser que el *Pardal Comú*, el *Falciot*, la *Cuereta Blanca* i la *Tortora Turca* entre d'altres han

descobert que la vida a la ciutat els permet tindre-ho tot a mà (o a pota en aquest cas):
aliment abundant, llocs de nidificació, aigua i absència quasi total de depredadors aeris.

Ocells freqüents en la zona del pre-pirineu

		
<p><i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i> Cat. Gralla de bec vermell Cast. Chova piquirroja</p>	<p><i>Falco peregrinus</i> Cat. Falcó pelegrí Cast. Halcón peregrino</p>	<p><i>Phylloscopus bonelli</i> Cat. Mosquiter pà·lid Cast. Mosquitero papialbo</p>
		
<p><i>Monticola solitarius</i> Cat. Merla blava Cast. Roquero solitario</p>	<p><i>Phoenicurus ochruros</i> Cat. Cotxa fumada Cast. Colirojo tizón</p>	<p><i>Regulus ignicapilla</i> Cat. Bruel Cast. Reyzeuelo listado</p>
		
<p><i>Ptyonoprogne rupestris</i> Cat. Roquerol Cast. Avión roquero</p>	<p><i>Apus melba</i> Cat. Ballester Cast. Vencejo real</p>	<p><i>Parus cristatus</i> Cat. Mallarenga emplomallada Cast. Herrerillo capuchino</p>

		
<p><i>Oenanthe leucura</i> Cat. Còlit negre Cast. Collalba negra</p>	<p><i>Sylvia undata</i> Cat. Tallareta cuallarga Cast. Curruca rabilarga</p>	<p><i>Sylvia cantillans</i> Cat. Tallarol de garriga Cast. Curruca carrasqueña</p>
		
<p><i>Gyps fulvus</i> Cat. Voltor comú Cast. Buitre leonado</p>	<p><i>Hieraetus fasciatus</i> Cat. Àguila cuabarrada Cast. Àguila perdicera</p>	

Imatges extretes de l'Atles dels ocells nidificants de Catalunya

Ocells freqüents en les zones secans

		
<p><i>Tertax tetrax</i> Cat. Sisó Cast. Sisón</p>	<p><i>Clamator glandarius</i> Cat. Cucut reial Cast. Críalo europeo</p>	<p><i>Melanocorypha calandra</i> Cat. Calàndria Cast. Calandria común</p>
		
<p><i>Falco naumanni</i> Cat. Xoriguer petit Cast. Cernícalo primilla</p>	<p><i>Galerida theklae</i> Cat. Cogullada fosca Cast. Cogujada montesina</p>	<p><i>Circus pygargus</i> Cat. Esparver cendrós Cast. Aguilucho cenizo</p>
		
<p><i>Athene noctua</i> Cat. Mussol comú Cast. Mochuelo común</p>	<p><i>Lanius meridionalis</i> Cat. Botxí meridional Cast. Alcaudón real</p>	<p><i>Merops apiaster</i> Cat. Abellerol Cast. Abejaruco</p>

		
<p><i>Columba oenas</i> Cat. Xixella Cast. Paloma zurita</p>	<p><i>Burhinus oedichnemus</i> Cat. Torlit Cast. Alcaraván</p>	<p><i>Oenanthe hispanica</i> Cat. Còlit ros Cast. Collalba rubia</p>
		
<p><i>Miliaria calandra</i> Cat. Cruixedell Cast. Triguero</p>		

Imatges extretes de l'Atles dels ocells nidificants de Catalunya

Ocells freqüents en les zones humides

		
<p><i>Larus ridibundus</i> Cat. Gavina vulgar Cast. Gaviota reidora</p>	<p><i>Larus michahellis</i> Cat. Gavià argentat Cast. Gaviota patiamarilla</p>	<p><i>Rallus aquaticus</i> Cat. Rascló Cast. Rascón común</p>
		
<p><i>Acrocephalus scirpaceus</i> Cat. Boscarla de canyar Cast. Carricero común</p>	<p><i>Motacilla cinerea</i> Cat. Cuereta torrentera Cast. Labandera cascadeña</p>	<p><i>Himantopus himantopus</i> Cat. Cames llargues Cast. Cigüeñuela</p>
		
<p><i>Fulica atra</i> Cat. Fotja vulgar Cast. Focha común</p>	<p><i>Tachybaptus ruficollis</i> Cat. Cabusset Cast. Zampullín común</p>	<p><i>Podiceps cristatus</i> Cat. Cabussó emplomallat Cast. Somormujo lavanco</p>

		
<p><i>Egretta garzetta</i> Cat. Martinet blanc Cast. Garceta común</p>	<p><i>Ardea cinerea</i> Cat. Bernat pescaire Cast. Garza real</p>	<p><i>Ardea purpurea</i> Cat. Agró roig Cast. Garza imperial</p>
		
<p><i>Phalacrocorax carbo</i> Cat. Corb marí Cast. Cormorán grande</p>	<p><i>Bubulcus ibis</i> Cat. Esplugabous Cast. Garcilla bueyera</p>	<p><i>Circus aeruginosus</i> Cat. Arpella vulgar Cast. Aguilucho lagunero</p>
		
<p><i>Anas platyrhynchos</i> Cat. Ànec collverd Cast. Ánade Real</p>	<p><i>Gallinula chloropus</i> Cat. Polla d'aigua Cast. Polla de agua</p>	

Imatges extretes de l'Atlas dels ocells nidificants de Catalunya

Ocells freqüents en el bosc de ribera

		
<p><i>Dendrocopos major</i> Cat. Picot garser gros Cast. Pico picapinos</p>	<p><i>Certhia brachydactyla</i> Cat. Raspinell comú Cast. Agateador común</p>	<p><i>Luscinia megarhynchos</i> Cat. Rossinyol Cast. Ruiseñor</p>
		
<p><i>Picus viridis</i> Cat. Picot verd Cast. Pito real</p>	<p><i>Aegithalos caudatus</i> Cat. Mallarenga cuallarga Cast. Mito</p>	<p><i>Sylvia atricapilla</i> Cat. Tallarol de casquet Cast. Curruca capirotada</p>
		
<p><i>Parus caeruleus</i> Cat. Mallarenga blava Cast. Herrerillo común</p>	<p><i>Cettia cetti</i> Cat. Rossinyol bord Cast. Ruiseñor bastardo</p>	<p><i>Troglodytes troglodytes</i> Cat. Cargolet Cast. Chochín</p>

		
<p><i>Alcedo atthis</i> Cat. Blauet Cast. Martín pescador común</p>	<p><i>Remiz pendulinus</i> Cat. Teixidor Cast. Pájaro moscón</p>	<p><i>Milvus migrans</i> Cat. Milà negre Cast. Milano negro</p>

Imatges extretes de l'Atles dels ocells nidificants de Catalunya

Ocells freqüents en l'horta i la ciutat

		
<p><i>Serinus serinus</i> Cat. Gafarró Cast. Verdecillo</p>	<p><i>Passer domesticus</i> Cat. Pardal comú Cast. Gorrión común</p>	<p><i>Motacilla alba</i> Cat. Cuereta blanca vulgar Cast. Lavandera blanca</p>
		
<p><i>Passer montanus</i> Cat. Pardal xarrec Cast. Gorrión molinero</p>	<p><i>Emberiza cirrus</i> Cat. Gratapalles Cast. Escribano soteño</p>	<p><i>Parus major</i> Cat. Mallarenga carbonera Cast. Carbonero común</p>
		
<p><i>Carduelis carduelis</i> Cat. cadenera Cast. Jilguero</p>	<p><i>Hirundo rustica</i> Cat. Oreneta vulgar Cast. Golondrina común</p>	<p><i>Delichon urbicum</i> Cat. Oreneta cuablanca Cast. Avión común</p>

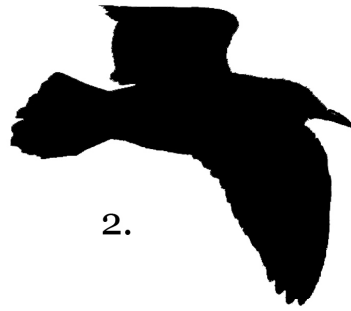
		
<p><i>Columba palumbus</i> Cat. Tudó Cast. Paloma torcaz</p>	<p><i>Streptopelia decaocto</i> Cat. Tòrtora turca Cast. Tórtora turca</p>	<p><i>Upupa epops</i> Cat. Puput Cast. Abubilla</p>
		
<p><i>Turdus viscivorus</i> Cat. Griva Cast. Zorzal charlo</p>	<p><i>Turdus merula</i> Cat. Merla Cast. Mirlo común</p>	<p><i>Sturnus unicolor</i> Cat. Estornell negre Cast. Estornino negro</p>

Imatges extretes de l'Atles dels ocells nidificants de Catalunya

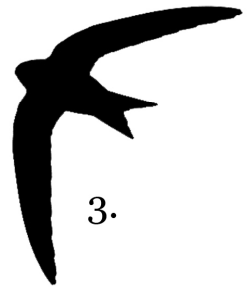
1.

2.

3.

4.

5.

7.

6.

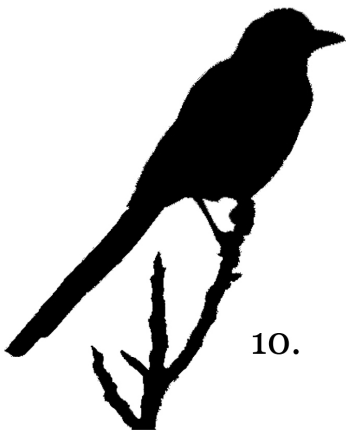
8.

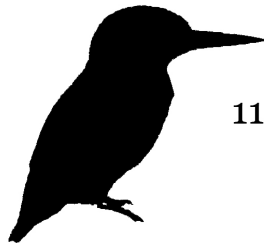
9.

10.

11.

12.

LA CONSERVACIÓ

Debat:

Si tinguessis 10.000 Euros per gastar en la conservació al Pla de Lleida, com les gastaries?

La Conservació i tu:

Sovint volem fer alguna cosa, però no sabem què, i a més ens sentim impotents davant de les forces i interessos que mouen la societat. Però això no ha de servir com a excusa per no fer res; mira la llista següent, una llista de suggeriments d'actuacions realitzables per qualsevol persona que vulgui implicar-se una mica en la protecció del medi ambient.

Tu has fet alguna d'aquestes coses?

Vull fer alguna cosa pel medi ambient com ...

- Escriure una carta de protesta/opinió a un diari local
- Compartir les pròpies preocupacions pel medi ambient amb els amics i companys
- No utilitzar pesticides en el jardí abans de buscar una alternativa menys perjudicial
- Fer i col·locar una caixa - niu
- *Sortir al camp amb una càmera en lloc de la escopeta*
- Portar un amic a observar ocells
- Parar per olorar les flors
- **Fer-se soci d'una organització per la defensa de la natura**
- Escriure un article per la revista escolar
- **Estalviar l'aigua**
- Compartir el cotxe i utilitzar-ho només quan sigui realment necessari
- No embrutar - reciclar
- Comprar productes elaborats amb respecte pel medi ambient

- Demanar el dret de saber el que es menja, i evitar el menjar manipulat genèticament
- Estar disposat a pagar una mica més pels productes ecològics/orgànics - valen la pena
- Denunciar les agressions al medi ambient als agents del SEPRONA
- Participar en el dia internacional del medi ambient
- Donar suport al mercat local

Sabies que...

- i) Aproximadament de les 9.600 espècies d'aus en el món, **1.111** estan amenaçades?
- ii) **25%** de les espècies a Europa han patit reduccions importants en els últims 20 anys?
- iii) **60%** de les espècies amb un estatus de conservació no favorable depenen de terres agrícoles?
- iv) A Europa hi ha **24** espècies globalment amenaçades: per exemple l'àguila imperial ibèrica (*Aquila adalberti*) o el petrel freira (*Pterodroma madeira*), l'última en situació crítica amb una població mínima de només 20 parelles?
- v) Els ocells són excel·lents bioindicadors: la seva presència o absència, relativament fàcil de detectar, ens indica l'estat de salut del medi ambient en general?

El Pioc Salvatge està en el punt de mira de l'extinció

Bibliografia d'interès

1) Primer de tot, i imprescindible, és una bona **Guia de camp**:

Collins Guia de Aves Mullarney, K., Svensson, L., Zetterström, D. & Grant, P.J. 1999
HarperCollins, London

Aquesta és la millor del mercat actual i tindrà una vida útil molt llarga, tant que resulta difícil veure com es podria millorar. Tota la informació rellevant d'una espècie apareix a la mateixa pàgina, el text és molt concís i els dibuixos, d'una qualitat gairebé insuperable, demostren tots els plomatges principals. Altament recomanat.

Ocells d'Europa amb el nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà Jonsson, L. 1994. Omega

Aquesta era la guia de camp estàndard abans de l'aparició del nou Collins i al seu temps va representar un important pas endavant tant per a la qualitat dels dibuixos com pel seu format pràctic. L'autor i artista "es passa" en la seva interpretació personal i artística d'algunes espècies, però en conjunt és un bon llibre pel "novato" i també l'ornitòleg experimentat.

2) **Ocells per zones** - entre els atlas i altres llibres que resumeixen les observacions més interessants de tota una zona geogràfica, hi ha varies edicions d'interès per a nosaltres.

Els Ocells de Ponent Joan Estrada Bonell & Daniel Olivera i Aguilà, 1997 La Mañana,
Lleida

Un guia d'ús general que, a més de tractar totes les espècies que es poden veure a la província de Lleida (distribució, veu, fenologia, hàbitat, estatus i conservació), té varis capítols addicionals sobre molts aspectes relacionats amb l'ornitologia i la conservació dels ocells de Ponent.

L'Atlas dels Ocells Nidificants de Catalunya 1999-2002

Obra de gran qualitat de l'Institut Català d'Ornitologia, amb més de 500 col·laboradors. Mapes de distribució i abundància, estimes poblacionals, tendències i estatus de conservació de 232 espècies nidificants.

Atlas de las Aves de Huesca Woutersen, K.& Platteeuw, M. 1998 Kees Woutersen Publicaciones, Huesca

Un treball molt interessant que tracta els ocells de la comarca veïna d'Ossa. Els mapes senyalen la presència (no la nidificació) de cada espècie en les diferents estacions de l'any, i aquests són recolzats per texts bastant complets. Inclou una recopilació de totes les espècies observades en aquesta província.

Catàleg dels Ocells dels Països Catalans Jordi Clavell i Corbera 2002, Lynx Edicions, Barcelona

Un treball d'aparició molt recent que recull l'estatus i la classificació de totes les espècies observades als Països Catalans.

3) **On veure...**- Guies que ajuden trobar les espècies més interessants en determinades zones geogràfiques.

Donde Ver Aves en España Peninsular Sociedad Española de Ornitología 1993, Lynx Edicions Barcelona

Vagis a on vagis per la Península aquesta guia, amb descripcions i mapes detallats, t'ajudarà a trobar les espècies més interessants i característiques de cada espai d'interès natural.

On Observar Ocells a Catalunya Del Hoyo i al., 1989 Lynx Edicions, Barcelona

Al igual que el llibre anterior, però limitant-se a la demarcació de Catalunya, i tractant les zones més interessants amb capítols sencers, des de dalt del Pirineu, el Montsec, el pla de Lleida i el Delta de l'Ebre.

Where the Birds are in Northeast Spain Steve West 2004

270 pp, text en anglès. Llibre que descriu com localitzar les espècies més buscades del nord-est de la Península: Catalunya, Aragó i Navarra. Inclou descripcions, llista d'espècies, dibuixos, fotos i mapes.

4) Anuaris i revistes - Per mantenir-se informat de l'actualitat en la observació, la conservació etc.

Anuari d'Ornitologia de Catalunya A.Martínez Vilalta i al. Grup Català d'Anellament
Recull totes les observacions d'interès d'arreu de Catalunya durant l'any i presenta la informació per comarques. Un anuari molt complert i ben fet.

La Garcilla Sociedad Española de Ornitología

Revista trimensual pels socis de la SEO que tracta una gran varietat de temes relacionats amb el món dels ocells des de les ZEPAS, els ocells amenaçats, les rareses, l'educació mediambiental, la conservació etc.

